

KODEKS CYWILNY

Komentarz

Tom II

Własność i inne prawa rzeczowe

redakcja naukowa Jacek Gudowski

Grzegorz Rudnicki, Jolanta Rudnicka, Stanisław Rudnicki

2. WYDANIE

KODEKS CYWILNY

Komentarz

Tom II

Własność i inne prawa rzeczowe

redakcja naukowa Jacek Gudowski

Grzegorz Rudnicki, Jolanta Rudnicka, Stanisław Rudnicki

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Stan prawny na 10 marca 2016 r.

Wydawca
Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Elżbieta Józwiak

Wykazy literatury w tomach I–IV opracował
Jacek Gudowski

Tytuły do artykułów sporządził
Robert Stępień

Łamanie
JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumiel, Krystyna Szych

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-128-3
2. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Przedmowa	15
Od Autorów	17
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)	19
Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe	21
Tytuł I. Własność	21
Dział I. Przepisy ogólne	29
Dział II. Treść i wykonywanie własności	47
Dział III. Nabycie i utrata własności	186
Rozdział I. Przeniesienie własności	186
Rozdział II. Zasiedzenie	282
Rozdział III. Inne wypadki nabycia i utraty własności	357
Dział IV. Współwłasność	378
Dział V. Ochrona własności	507
Tytuł II. Użytkowanie wieczyste	598
Tytuł III. Prawa rzeczowe ograniczone	660
Dział I. Przepisy ogólne	663
Dział II. Użytkowanie	688
Rozdział I. Przepisy ogólne	688
Rozdział II. Użytkowanie przez osoby fizyczne	702
Rozdział III. Użytkowanie przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne	705
Rozdział IV. Inne wypadki użytkowania	710
Dział III. Służebności	716
Rozdział I. Służebności gruntowe	716
Rozdział II. Służebności osobiste	744
Rozdział III. Służebność przesyłu	751

Dział IV. Zastaw	762
Rozdział I. Zastaw na rzeczach ruchomych	762
Rozdział II. Zastaw na prawach	776
Tytuł IV. Posiadanie	783
Bibliografia	827
Skorowidz	853

Wykaz skrótów

Akty prawne

- BGB – Bürgerliches Gesetzbuch – niemiecki Kodeks cywilny z dnia 18 sierpnia 1896 r. (RGBl. S. 195)
- d.m.o.p. – dekret z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. Nr 13, poz. 87 z późn. zm., uchylony)
- d.p.r.r. – dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (tekst jedn.: Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 z późn. zm.)
- d.w.u.g. – dekret z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279 z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.h. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 82, poz. 600; uchylone)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.m. – ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 66 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)

- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2082)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- nowela z dnia 14 lutego 2003 r. – ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 49, poz. 408)
- nowela z dnia 17 czerwca 2004 r. – ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691)
- nowela z dnia 23 lipca 2008 r. – ustawa z dnia 23 lipca 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 163, poz. 1012)
- nowela z dnia 23 sierpnia 1996 r. – ustawa z dnia 23 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 114, poz. 542)
- nowela z dnia 26 czerwca 2009 r. – ustawa z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075)
- nowela z dnia 26 marca 1982 r. – ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 81 z późn. zm.)
- nowela z dnia 26 października 1971 r. – ustawa z dnia 26 października 1971 r. zmieniająca ustawę Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 27, poz. 252)
- nowela z dnia 28 lipca 1990 r. – ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 z późn. zm.)
- nowela z dnia 29 września 1990 r. – ustawa z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 z późn. zm.; uchylona)
- nowela z dnia 30 maja 2008 r. – ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731)
- nowela z dnia 31 stycznia 1989 r. – ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11)
- p.o.ś. – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.)
- p.p.m. – ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1792)
- p.p.m. z 1965 r. – ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290 z późn. zm.; uchylona)

-
- pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 128 z późn. zm.)
- pr. bud. – ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.)
- pr. geod. – ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 520 z późn. zm.)
- pr. geol. – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 196 z późn. zm.)
- pr. not. – ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.)
- Protokół nr 1 – Protokół nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzony w Paryżu 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175/1 z późn. zm.)
- pr. rzecz. – dekret z dnia 11 października 1946 r. – Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319 z późn. zm.; uchylony)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 21)
- pr. weksl. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 160)
- pr. wod. – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z późn. zm.)
- pr. wod. z 1974 r. – ustawa z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230 z późn. zm.; uchylona)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.)
- p.w.k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 z późn. zm.)
- p.w.pr.rzecz. – dekret z dnia 11 października 1946 r. – Przepisy wprowadzające prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (Dz. U. Nr 57, poz. 321 z późn. zm.; uchylony)
- p.w.u.r.a.p. – ustawa z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 z późn. zm.)
- p.w.u.s.t. – ustawa z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.)
-

- u.a.p. – ustawa z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 641 z późn. zm.)
- u.d.p. – ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 460 z późn. zm.)
- u.e.l.d.o. – ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993 z późn. zm., uchylona)
- u.f.i. – ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 157 z późn. zm.)
- u.g.g.w.n. – ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 z późn. zm.; uchylona)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.)
- u.g.n.r. – ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1014 z późn. zm.)
- u.k.p. – ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 747 z późn. zm.)
- u.k.u.r. z 2003 r. – ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 803 z późn. zm.) – obowiązująca do 1 maja 2016 r.
- u.k.u.r. – ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1433 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 707 z późn. zm.)
- u.n.n.c. – ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1380 z późn. zm.)
- u.o.g.r.l. – ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.)
- u.o.p. – ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.)
- u.o.p.l. – ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 150 z późn. zm.)
- u.o.z.o.z. – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.)

-
- u.p.p.p. – ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 696 z późn. zm.)
- u.p.p.u.w. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 83 z późn. zm.)
- u.p.z.b.m. – ustawa z dnia 12 października 1994 r. o zasadach przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1381)
- u.p.z.p. – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn. zm.)
- u.r.o.d. – ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. Nr 169, poz. 1419 z późn. zm., uchylona)
- u.r.o.d. z 2013 r. – ustawa z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 40 z późn. zm.)
- u.rz.z. – ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. poz. 397)
- u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.)
- u.s.m. – ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1222 z późn. zm.)
- ustawa o AMW – ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1322 z późn. zm.)
- u.s.z.p.r.i. – ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2031)
- u.t.k. – ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1297 z późn. zm.)
- u.u.s.r. – ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 277)
- u.u.w.g.r. – ustawa z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 z późn. zm.; uchylona)
- u.w.l. – ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1892)
- u.z.r. – ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 z późn. zm.)
-

- u.z.t.w.n. – ustawa z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 z późn. zm.; uchylona)
- u.z.w.g. – ustawa z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (Dz. U. Nr 28, poz. 169 z późn. zm.)

Czasopisma

- Apel.-Lub. – Apelacja – Sąd Apelacyjny w Lublinie
- AUL – Acta Universitatis Lodziensis
- AUW – Acta Universitatis Wratislaviensis
- Biul. Inf. SN – Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
- Biul. MS – Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- Gaz. Prawn. – Gazeta Prawna
- Gaz. Sąd. i Pen. – Gazeta Sądowa i Penitencjarna
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- GSP – Prz. Orz. – Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
- IC – Izba Cywilna. Biuletyn Sądu Najwyższego
- IP – Informacja Prawnicza
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- NP – Nowe Prawo
- NPN – Nowy Przegląd Notarialny
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- OSN – Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNAPiUS – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
- OSNGP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego, wydawnictwo Generalnej Prokuratury
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPika – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- OSSG – Orzecznictwo Sądów w Sprawach Gospodarczych
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – Zbiór Urzędowy

OTK-A	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
PiP	- Państwo i Prawo
PN	- Przegląd Notarialny
PPH	- Przegląd Prawa Handlowego
PPP	- Przegląd Prawa Publicznego
Pr. Bank.	- Prawo Bankowe
Probl. Praw.	- Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	- Prokuratura i Prawo
Pr. Spółek	- Prawo Spółek
PS	- Przegląd Sądowy
PUG	- Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	- Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
RPiE	- Ruch Prawniczy i Ekonomiczny
R.Pr.	- Radca Prawny
SC	- Studia Cywilistyczne
SIL	- Studia Iuridica Lublinensia
ST	- Samorząd Terytorialny
St. Iur.	- Studia Iuridica
St. Praw.	- Studia Prawnicze
St. Pr.-Ek.	- Studia Prawno-Ekonomiczne
TPP	- Transformacje Prawa Prywatnego
ZNIBPS	- Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego
ZNUJ	- Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUJ PWiOWI	- Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej
ZNUŁ	- Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego

Inne

NSA	- Naczelny Sąd Administracyjny
RSP	- rolnicza spółdzielnia produkcyjna
SA	- sąd apelacyjny
SN	- Sąd Najwyższy
TK	- Trybunał Konstytucyjny
WSA	- wojewódzki sąd administracyjny

Uwaga: artykuły bez bliższego oznaczenia są artykułami kodeksu cywilnego.

Przedmowa

Współczesne prawo – nadmiernie rozbudowane, skomplikowane, dalekie od doskonałości, osadzone w licznych, stale zmieniających się kontekstach – nie istnieje i nie funkcjonuje bez komentarzy. Ich rola wzrasta; stają się nieodłącznym towarzyszem tekstu normatywnego, pozwalającym na jego zrozumienie i objaśnienie. Dotyczy to także aktów prawa prywatnego, w tym jego ostoji – kodeksu cywilnego, ustawy, która choć obowiązuje już ponad 50 lat i ma ogromne zaplecze dogmatyczne oraz doktrynalne, jest wciąż nowelizowana, nabiera nowych odniesień i wymaga nieustannej dynamicznej interpretacji.

Komentarza potrzebują wszyscy, zarówno prawnicy – wybitni specjaliści i znawcy przedmiotu oraz zawodowcy, uprawiający szeroką praktykę prawniczą w różnych dziedzinach, jak i amatorzy – osoby stykające się z prawem od czasu do czasu, oczekujące wytłumaczenia kwestii interesujących ich w związku z doraźną potrzebą życiową lub zawodową. Komentarz musi więc przede wszystkim być przewodnikiem po tekście, objaśniać poszczególne przepisy i normowane nimi instytucje prawne, wskazywać źródła, rozwijać poszczególne wątki i umożliwiać ich kojarzenie, a także dostarczać wiedzy uzupełniającej, oferowanej przez doktrynę oraz orzecznictwo. Najczęściej jednak użytkownicy komentarza poszukują rozwiązania konkretnego problemu, na który natrafili w praktyce; chcą uzyskać jego jurydyczny opis, zrozumieć wszystkie jego aspekty, a następnie otrzymać rozwiązanie. Komentarz powinien więc przede wszystkim być zbiorem recept prawniczych, fachowo diagnozujących i syntetyzujących problem, a następnie podpowiadać, jak go rozwiązać.

W polskiej tradycji piśmienniczej utrwalił się wzorzec komentarza, który w sposób harmonijny łączy głęboką wiedzę prawniczą z doświadczeniami praktyki; stroni od zbyt obszernych, a przez to – z punktu widzenia przydatności komentarza i oczekiwań Czytelnika – jałowych analiz doktrynalnych, systemowych i prawnoporównawczych, koncentruje się natomiast na rzeczowych wskazówkach praktycznych, podbudowanych dogmatycznie i wspieranymi przykładami czerpanymi z judykatury Sądu Najwyższego i, niekiedy, innych sądów.

Autorzy komentarza zatem powinni legitymować się dużym doświadczeniem, ugruntowanym szeroką praktyką uprawianą na najwyższym poziomie zawodowym, wspieranym bogatą wiedzą prawniczą, pomnażaną w pracy naukowej oraz udziałem w piśmiennictwie. Muszą na co dzień mierzyć się z nowymi, najtrudniejszymi problemami, umieć je dostrzegać i rozwiązywać; tylko wtedy są w stanie spełnić najbardziej wymagające oczekiwania Czytelników. Pisząc komentarze, autorzy powinni uczyć prawa i jego stosowania, a nie – przez ich pisanie – uczyć samych siebie. A tak niestety coraz częściej się dzieje.

Wszystkie te cechy komentarza idealnego, podmiotowe i przedmiotowe – choć oczywiście zawsze jest coś do udoskonalenia – spełnia wydany w serii „Duże komentarze” *Komentarz do kodeksu cywilnego* wydawnictwa Wolters Kluwer. Kontynuuje on bogate tradycje komentarza wydawanego od 1995 r. przez wydawnictwo LexisNexis, mającego już kilkanaście wydań oraz ugruntowaną pozycję, cieszącego się niesłabnącym zainteresowaniem Czytelników. Jego Autorzy wywodzili się i wywodzą z grona wybitnych sędziów Sądu Najwyższego, wspieranych przez renomowanych przedstawicieli nauki i praktyki, znakomitych prawników z dużym doświadczeniem prawniczym, cieszących się powszechnym uznaniem i mających okazały dorobek naukowy i zawodowy. Część tekstów, których ich Autorzy nie mogli uwspółcześnić, została zaktualizowana przez innych, a znaczna część – napisana od nowa.

Komentarz jest adresowany do wszystkich prawników; sędziów wszystkich sądów, powszechnych i administracyjnych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, rzeczników patentowych, prokuratorów, referendarzy sądowych, komorników, doradców podatkowych, naukowców, przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz innych organów państwowych i samorządowych, a także do młodzieży prawniczej, aspirującej do wszystkich stanowisk w szeroko rozumianym wymiarze sprawiedliwości.

Przepisy kodeksu cywilnego to prawo szarego człowieka, czyli każdego z nas, prawo, z którym stykamy się na co dzień i które na co dzień musimy stosować, znosząc jego trudy i czerpiąc z jego dobrodziejstw, jesteśmy zatem przekonani, że *Komentarz* zyska także zainteresowanie wszystkich tych, którzy poszukują podstawowej wiedzy cywilistycznej albo rozwiązania swoich ważnych problemów prawnych.

Komentarz składa się z 4 tomów, odpowiadających systematyce kodeksu cywilnego. W bardzo szerokim zakresie wykorzystuje orzeczenia Sądu Najwyższego oraz opracowane do nich glosy. Zawiera obszerne wykazy piśmiennictwa, a także skorowidze alfabetyczno-rzeczowe.

Komentarz w tomie 2, *Własność i inne prawa rzeczowe* uwzględnia stan prawny na dzień 10 marca 2016 r.

Redaktor *Jacek Gudowski*

Od Autorów

Kolejna już aktualizacja i uzupełnienie komentarza dokonana i wydana zostaje 4 lata po śmierci Autora, świętej pamięci Stanisława Rudnickiego, Sędziego Sądu Najwyższego, naszego Ojca.

Komentarz, pierwotnie opracowany wyłącznie przez tego Autora, do dnia dzisiejszego nie stracił aktualności. Uzupełnienia i dodawane fragmenty komentarza powinny – a przynajmniej taki był nasz zamiar – podążać tokiem Jego myślenia prawniczego.

Pracę tę dedykujemy naszej córce, Magdalenie.

Jolanta i Grzegorz Rudniccy

USTAWA

z dnia 23 kwietnia 1964 r.

Kodeks cywilny¹

(tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121; zm.: Dz. U. z 2014 r. poz. 827;
z 2015 r. poz. 4, poz. 397, poz. 539, poz. 1137, poz. 1311, poz. 1433, poz. 1830, poz. 1844)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz. Urz. WE L 178 z 17.07.2000, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 25, str. 399).

KSIEGA DRUGA

Własność i inne prawa rzeczowe

TYTUŁ I

Własność

Literatura: W. Abramowicz, *Samorząd terytorialny w orzecznictwie NSA*, Warszawa 1994; R. Adamus, *Upadłość a służebności*, Rejent 2013, nr 11; A. Agopszowicz, *Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną w stanie wyższej konieczności (art. 142 k.c.)*, AUW Prawo 1992, nr 195; A. Agopszowicz, *Ograniczenia własności wynikające z art. 142 k.c. (w): Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego*, red. J. Bleszyński, J. Rajski, Warszawa 1985; A. Agopszowicz, *Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej w stanie wyższej konieczności. Elementy hipotezy normy prawnej (na tle art. 142 k.c.) (w): Prace z prawa cywilnego, wydane dla uczczenia pracy naukowej Profesora Józefa Stanisława Piątowskiego*, red. B. Kordasiewicz, E. Łętowska, Ossolineum 1985; A. Agopszowicz, *Własność wód (jej istota i charakter prawny)*, ZNUJ PWiOWI 1974, z. 1; W. Arnaudow, P. Modrzejewski, *Kontrowersje wokół zasad liczenia okresów do nabycia własności nieruchomości wskutek zasiedzenia w związku z nowelizacją Kodeksu cywilnego z dnia 28 VII 1990 roku*, Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego 2014, nr 2; Baliński W., *Umowne nabycie własności rzeczy ruchomej od osoby nie uprawnionej*, Rejent 1996, nr 10; Baliński W., *Umowne nabycie własności rzeczy ruchomej od osoby nie uprawnionej w prawie polskim*, Rejent 1996, nr 12; M. Balwicka-Szczyrba, *Służebność osobista drogi koniecznej (w): Prawo cywilne – stanowanie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, red. M. Nazar, Lublin 2015; A. Banaszczuk-Bąk, J. Her-
nik, *Rozgraniczanie nieruchomości*, Bydgoszcz 2009; Z. Banaszczyk, *W sprawie wykładni art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (w): Prace z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Sędziego Janusza Pietrzykowskiego*, red. Z. Banaszczyk, Warszawa 2000; B. Banaszekiewicz, *Roszczenie windykacyjne współwłaściciela ułamkowego przeciw osobie nieuprawnionej*, PS 1995, nr 1; M. Bednarek, *Przemiany własności w Polsce. Podstawowe koncepcje i konstrukcje normatywne*, Warszawa 1994; P. Bender, *Zasiedzenie prawa własności nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste*, Rej. 2014, nr 7; J. Bieluk, *Zasada słuszości art. 216 § 2 kodeksu cywilnego*, Białostockie Studia Prawnicze 2008, nr 3; M. Bierniak, *Materiałnoprawne aspekty ustanowienia służebności drogi koniecznej*, M. Praw. 2004, nr 6; G. Bieniek, *Czy można zrzec się własności nieruchomości po dniu 15 lipca 2006 roku?*, Rejent 2006, nr 9; G. Bieniek, *Nieruchomość jako wkład niepieniężny (w): Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Soltysin-skiemu*, red. M. Kępiński, A. Nowicka, Poznań 2005; G. Bieniek, *Z problematyki stosowania art. 49 kodeksu cywilnego*, PN 2003, nr 1; G. Bieniek, *Z problematyki zarządzania nieruchomościami wspólną*, NPN 2008, nr 4; G. Bieniek, Z. Marmaj, *Własność lokali. Komentarz*, Warszawa 2008; G. Bieniek, S. Rudnicki, *Nieruchomości. Problematyka prawna*, Warszawa 2005, 2007, Warszawa 2011, Warszawa 2013; A. Bieranowski, *Konstrukcja prawna przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie*, Rejent 2003, nr 7–8; M. Bluszczyk, *Wybrane zagadnienia związane z ustanowieniem drogi koniecznej na rzecz wspólnoty mieszkaniowej*, PS 2012, nr 11–12; A. Borowicz, *Roszczenie współwłaściciela o zwrot wydatków poniesionych w związku z rzeczą wspólną*, St. Praw. 2011, nr 1; A. Borowicz, *Wzajemne roszczenia współwłaścicieli o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy wspólnej*, PS 2011, nr 6; A. Borowicz, *Zgoda współwłaściciela na dokonanie czynności zarządu rzeczą wspólną (art. 199 i 201 kodeksu cywilnego)*, PS 2015, nr 11–12; W. Borysiak, *Działanie Państwa jako siła wyższa prowadząca do wstrzymania rozpoczęcia albo zawieszenia biegu terminów przedawnienia i zasiedzenia*, PS 2010, nr 5; W. Bo-

rysiak, *Ochrona własności a nadużycie prawa*, St. Iur. 2010, t. 52; W. Borysiak, *Przeniesienie własności w prawie polskim (ze szczególnym uwzględnieniem zasad kauzalności i abstrakcyjności)*, St. Iur. 2013, nr 56; S. Breyer, *Droga konieczna*, NP 1972, nr 5; S. Breyer, *Przeniesienie własności nieruchomości*, Warszawa 1975; S. Breyer, *Z ogólnej problematyki ograniczeń własności nieruchomości*, NP 1972, nr 1; J. Buczek, *Cywilnoprawna problematyka hodowli pszczół*, PS 2003, nr 2; J. Buczek, *Nabywanie udziału we współwłasności przez przemilczenie*, PS 2010, nr 11–12; J. Budzowska, *Właściciel a posiadacz in statu usucapiendi*, M. Praw. 2002, nr 1; J. Chlebny, *Ochrona własności w sprawach administracyjnych na podstawie EKPCz*, EPS 2008, nr 9; W. Chmiel, *Obrót nieruchomościami przez parafię rzymskokatolicką*, Rejent 2000, nr 6; R. Chorabik, *Dobra wiara jako przesłanka nabycia rzeczy ruchomej od osoby nieuprawnionej*, KPP 2006, z. 1; J. Ciemniowski, *Niektóre problemy konstytucyjnej regulacji prawa własności (w:) Księga XX-lecia orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego*, red. M. Zubik, Warszawa 2006; H. Cioch, H. Witczak, *Zasada superficies solo cedit w prawie polskim*, Rejent 1999, nr 5; M. Czajkowska-Dąbrowska, *Realny czy obligacyjny charakter roszczenia posiadacza samoistnego o zwrot nakładów*, Studia i Analizy Sądu Najwyższego 2009, t. 3; R. Czarniecki, *Niektóre zagadnienia prawa sąsiedzkiego*, NP 1969, nr 6; R. Czarniecki, *Rozgraniczenie nieruchomości*, Warszawa 1962; K. Czerwińska-Korał, *Podział quoad usum nieruchomości rolnej*, Warszawa 2015; P. Czubik, *Czy czynność dokonana przez konsula państwa obcego akredytowanego w państwie trzecim może wywołać skutki prawne w Polsce?*, NPN 2008, nr 2; P. Czubik, *Od legalizacji konsularnej ku klauzuli apostille raz jeszcze. Art. polemiczny*, NPN 2009, nr 2; P. Czubik, *Prawo właściwe dla formy dotyczącej przeniesienia własności nieruchomości położonej w Polsce i zawieranej inter absentes przez strony znajdujące się w różnych państwach*, NPN 2010, nr 4; M. Dąbrowska, *Zrzeczenie się własności nieruchomości i użytkowania wieczystego de lege lata i de lege ferenda*, Studia i Analizy Sądu Najwyższego 2008, t. 2; M. Deneka, *Współwłasność łączna (wybrane zagadnienia) (w:) Prawo cywilne – stanowanie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, red. M. Nazar, Lublin 2015; S. Dmowski, *Władanie nieruchomościami rolnymi przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne (w:) Ars et usus. Księga pamiątkowa ku czci sędziego Stanisława Rudnickiego*, Warszawa 2005; S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 2004, 2011; S. Dmowski, S. Rudnicki, R. Trzaskowski, *Kodeks cywilny. Komentarz. Księga pierwsza. Część ogólna*, red. J. Gudowski, Warszawa -, 2014; A. Doliwa, *Prawo rzeczowe*, Warszawa 2004; R. Domański, *Z problematyki leasingu nieruchomości*, NPN 2005, nr 1; M. Dreła, *Rozważania nad art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami*, Rejent 2002, nr 4; E. Drozd, *Czynności notarialne z elementem zagranicznym w obrocie nieruchomościami (zagadnienia wybrane) (w:) II Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej. Referaty i opracowania*, red. R. Szytk, Poznań–Kluczbork 1999; E. Drozd, *Forma aktu notarialnego (w:) I Kongres Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej. Księga pamiątkowa*, red. A. Oleszko, Kluczbork 1993; E. Drozd, *Numerus clausus praw rzeczowych (w:) Problemy kodyfikacji prawa cywilnego (studia i rozprawy). Księga pamiątkowa ku czci profesora Zbigniewa Radwańskiego*, red. S. Sołtyński, Poznań 1990; E. Drozd, *Podział do korzystania nieruchomości wspólnej (w:) Rozprawy z prawa prywatnego, prawa o notariacie i prawa europejskiego ofiarowane Panu Rejentowi Romualdowi Szytkowi*, red. E. Drozd, A. Oleszko, M. Pazdan, Kluczbork 2007; E. Drozd, *Przeniesienie własności nieruchomości*, Warszawa 1974; E. Drozd, *Rozwiązanie umowy przenoszącej własność nieruchomości (w:) Obrót nieruchomościami w praktyce notarialnej*, Kraków 1997; E. Drozd, *Umowa sprzedaży nieruchomości*, Warszawa 1998; E. Drozd, *Umowa zobowiązująca jako podstawa prawna dla umów z zakresu prawa rzeczowego (w:) Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa profesora Maksymiliana Pazdana*, red. L. Ogiełło, W. Popiołek, M. Szpunar, Kraków 2005; M. Durzyńska, *Podział nieruchomości a dostęp do drogi publicznej*, Rejent 2010, nr 6; M. Durzyńska, *Rozgraniczenie i podział nieruchomości*, Warszawa 2009; Dybowski T., *Ochrona własności w polskim prawie cywilnym. Rei vindicatio, actio negatoria*, Warszawa 1969; T. Dybowski, *Własność wód (w:) T. Dybowski, S.M. Grzybowski, Z.K. Nowakowski, Zagadnienia cywilistyczne prawa wodnego*, Warszawa 1957; T. Dybowski, *Zarzut nadużycia prawa w sporze windykacyjnym*, NP 1968, nr 1; T. Dybowski, *Zasady współzycia społecznego i społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa a prawo własności*, NP 1967, nr 6; R. Dziczek, *Służebność przesyłu i roszczenia uzupełniające. Wzory wniosków i pozwów sądowych. Przepisy*, Warszawa 2013; D. Felcenloben, *Granice nieruchomości i sposoby ich ustalania*, Warszawa 2011, 2013; J. Frąckowiak, *Konstrukcja prawna spółki cywilnej (w:) Ars et usus. Księga pamiątkowa ku czci sędziego Stanisława Rudnickiego*, Warszawa 2005; J. Frąckowiak, *Przenoszenie własności i obciążenie nieruchomości w stosunkach pomiędzy spółką cywilną a jej współnikiem*, Rejent 1999, nr 2; B. Fuchs, *Forma aktu notarialnego dla umowy przenoszącej własność nieruchomości położonej w Polsce (w:) Z zagadnień prawa rolnego, cywilnego i samorządu terytorialnego. Księga jubileuszowa Profesora Stanisława Prutisa*, red. J. Bieluk, A. Doliwa, A. Malarewicz-Jakubów, T. Mróz,

Białystok 2012; **J. Gajda**, *Pojęcie dobrej wiary w świetle art. 231 § 1 k.c.*, Rejent 2005, nr 9; **J. Gajda**, *Problem dobrej wiary nieformalnego „nabywcy” nieruchomości*, Rejent 1992, nr 10; **H. Gardocka**, *Zasiedzenie udziału lub części fizycznej nieruchomości wspólnej przez współwłaściciela*, Palestra 2008, nr 7–8; **M. Gdesz**, *Podział nieruchomości niezależny od ustalenia planu miejscowego*, Rejent 2006, nr 4; **J. Greła**, *Dopuszczenie współwłaściciela wyodrębnionego lokalu do współposiadania*, Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej 2014, nr 1; **A. Gierał-Siewielec**, *Podział nieruchomości budynkowych i lokalowych*, Rejent 2000, nr 7–8; **J. Gładyszowski**, *Mierniki dopuszczalnych zakłóceń sąsiedzkich na tle przepisu art. 144 k.c.*, NP 1975, nr 3; **J. Gładyszowski**, *Przedmiotowe i podmiotowe przesłanki zastosowania art. 144 k.c.*, Palestra 1979, nr 10; **E. Gniewek**, *Kodeks cywilny. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe. Komentarz*, Kraków 2001; **E. Gniewek**, *Prawo rzeczowe*, Warszawa 1997; **A. Gola**, *Nabywanie własności ruchomości od nieuprawnionego*, Warszawa 1982; **A. Goldszewicz**, *Treść i charakter prawny umowy deweloperskiej*, LEX/el. 2013; **M.J. Golecki**, *Jurydyczna konstrukcja prawa odkupu*, NPN 2003, nr 4; **M.J. Golecki**, *Odwołanie darowizny wykonanej w stosunku do jednego z małżonków*, NPN 2003, nr 2; **J. Gołaczyński**, *Przeniesienie własności nieruchomości na zabezpieczenie*, Rejent 1994, nr 5; **J. Gołaczyński**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie (przedmiot, konstrukcja, dopuszczalność, wykonanie, praktyka)*, Poznań-Kluczbork 1998; **J. Gołaczyński**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie w nowym prawie bankowym*, PS 1998, nr 5; **J. Gołaczyński**, *Przewłaszczenie ruchomości na zabezpieczenie*, Rejent 1995, nr 1; **A. Górecka**, *Charakter prawny nabycia prawa własności na podstawie art. 169 kodeksu cywilnego (w:) W trosce o rodzinę. Księga pamiątkowa ku czci profesor Wandy Stojanowskiej*, red. M. Kosek, J. Słyk, Warszawa 2008; **A. Górecka**, *Dobra wiara nabywcy w umowach zawieranych z nieuprawnionym – rozważania na tle art. 169 k.c. (w:) Europeizacja prawa prywatnego*, red. M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, t. 1, Warszawa 2008; **J. Górecki**, *Prawo pierwokupu. Komentarz do art. 596–602 k.c. i innych przepisów regulujących prawo pierwokupu*, Kraków 2002; **J. Górecki**, *Prawo właściwe dla formy umów obligacyjnych w świetle konwencji rzymskiej z 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych*, Rejent 2007, nr 1; **J. Górecki**, *Przeniesienie własności rzeczy ruchomej*, Wrocław 1950; **J. Górecki**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie towarów (w:) Obrót nieruchomościami w praktyce notarialnej*, Kraków 1997; **W. Górecki**, *Skutki przekroczenia granicy sąsiedniego gruntu przy wzniesieniu budynku lub innego urządzenia (relacje między art. 151 a art. 231 k.c.)*, KPP 2011, z. 2; **W. Górecki**, *Sytuacja prawna budynku wzniesionego częściowo na sąsiednim gruncie*, M. Praw. 2010, nr 5; **K. Górnicz**, *Nabywanie własności nieruchomości i użytkowania wieczystego gruntów w przypadku podziału przedsiębiorstwa państwowego*, Rejent 1999, nr 2; **W. Grabarek**, *Określenie nieruchomości podlegającej dziedziczeniu na zasadach dziedziczenia gospodarstw rolnych*, NPN 2005, nr 2; **M. Grochowski**, *Czy droga konieczna powinna umożliwiać przejazd samochodem?*, M. Praw. 2014, nr 19; **T. Grzybkowski**, *Problematyka prawna sporów i roszczeń rozpoznawanych w postępowaniu o zniesienie współwłasności nieruchomości (problematyka prawna art. 618 k.p.c.)*, PS 2002, nr 5; **S. Grzybowski**, *Podstawowe zagadnienia stosunków własności w systemie prawa wodnego. Zagadnienia cywilistyczne prawa wodnego*, Warszawa 1957; **J. Gudowski**, *Droga sądowa w sprawach o rozgraniczenie nieruchomości (na tle prawa geodezyjnego i kartograficznego)*, PS 1995, nr 2; **P. Gumiński**, *Od legalizacji konsularnej ku klauzuli apostille – jurydyczna ewolucja*, NPN 2008, nr 2; **W. Hans**, *Rozgraniczenie nieruchomości*, NP 1959, nr 7–8; **W. Hans**, *Rozważania na tle prawa zabudowy*, NP 1972, nr 11; **F. Hartwich**, *Nabywanie nieruchomości przez cudzoziemca przez zasiedzenie*, Nieruchomości 2010, nr 3; **F. Hartwich**, *Nabywanie nieruchomości przez przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne państw obcych*, Rejent 2007, nr 3; **B. Hofmański**, *Kwalifikacja prawnorzeczowa roju pszczół i jego składników według kodeksu cywilnego*, NP 1989, nr 5–6; **E. Holewińska-Lapińska**, *Ocena aktualności koncepcji wyłączającego zasiedzenie władztwa Skarbu Państwa, jako podmiotu publicznego, wyrażonej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 21.09.1993 r., III CZP 72/93*, Studia i Analizy Sądu Najwyższego 2007, t. 1; **M. Hulist**, **T. Kot**, *Jeszcze o formie pełnomocnictwa udzielonego za granicą*, Rejent 2001, nr 6; **J. Ignatowicz**, *Komentarz do ustawy o własności lokali*, Warszawa 1995; **J. Ignatowicz**, *Prawo rzeczowe*, Warszawa 1994; **J. Ignatowicz**, *Problemy prawne rozliczeń między nieformalnym nabywcą nieruchomości a właścicielem w razie jej zwrotu (w:) Studia z prawa zobowiązań. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Alfredowi Ohanowiczowi*, red. Z. Radwański, Warszawa–Poznań 1979; **J. Ignatowicz**, **J. Hans**, *Dwugłos w sprawie zasiedzenia udziału we współwłasności*, NP 1956, nr 9; **J. Ignatowicz**, **K. Stefaniuk**, *Prawo rzeczowe*, Warszawa 2006; **J. Jacyszyn**, *Przekazywanie zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe gminom i innym osobom prawnym na tle ustawy i praktyki notarialnej (w:) Obrót nieruchomościami w praktyce notarialnej*, Kraków 1997; **E. Janeczko**, *Dopuszczalność sytuowania budynku bezpośrednio przy granicy działki budowlanej*, Rejent 2001, nr 10; **E. Janeczko**, *Przepisy intertemporalne dotyczące zasiedzenia*, NP 1970, nr 11; **E. Janeczko**, *Zasiedzenie*, Zielona Góra 1996; **B. Janiszewska**, *Doliczanie posiada-*

nia nieruchomości państwowej do terminu zasiedzenia gruntu komunalnego, R.Pr. 2009, nr 4; B. Janiszewska, Powstanie obowiązku wynagrodzenia za wyłączne korzystanie z rzeczy wspólnej (w): Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań. Materiały III Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów (Wrocław, 25–27.9.2008 r.), red. E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski, Warszawa 2010; B. Janiszewska, Powstanie „roszczeń uzupełniających” w sytuacji przekroczenia w trakcie budowy granic nieruchomości sąsiedniej (art. 151 k.c.), Rejent 1997, nr 5; B. Janiszewska, Refleksje o pojmowaniu dobrej wiary w sprawach o stwierdzenie zasiedzenia, M. Praw. 2013, nr 15; B. Janiszewska, Skracanie terminu zasiedzenia jako czynnik zakresu ochrony własności nieruchomości nabytej od państwa, St. Iur. 2010, t. 52; B. Janiszewska, Stosunki własnościowe w wypadku przekroczenia granicy nieruchomości przy wznoszeniu budynku (art. 151 k.c.), PS 2007, nr 6; B. Janiszewska, Wynagrodzenie za ustanowienie służebności, M. Praw. 2015, nr 3; B. Janiszewska, Wynagrodzenie za wyłączne korzystanie z rzeczy wspólnej – uwagi na tle praktyki, M. Praw. 2015, nr 7; S. Jarosz-Żukowska, Konstytucyjna zasada ochrony własności, Kraków 2003; A. Jedliński, Umowa o wybudowanie lokalu w celu ustanowienia jego odrębnej własności – umowa developerska, PS 2005, nr 9; G. Jędrejek, Dopuszczalność roszczeń uzupełniających skierowanych przeciwko posiadaczom służebności, Zeszyty Prawnicze UKSW 2006, nr 6.2; G. Jędrejek, Roszczenia związane z budową urządzeń przesyłowych na cudzym gruncie, M. Praw. 2009, nr 1; G. Jędrejek, Wzniesienie na cudzym gruncie budynków lub innych urządzeń przez różne podmioty – art. 231 § 2 k.c., Rejent 2004, nr 11; A. Józefiak, Wykonanie nieformalnej umowy darowizny, PS 2007, nr 5; A. Jurcewicz, Własność w ujęciu prawa wspólnotowego – zarys, St. Iur. Agraria 2005, t. 5; A. Jurcewicz, P. Popardowski, Własność w ujęciu prawa polskiego i prawa UE, St. Iur. Agraria 2011, t. 9; T. Justyński, Nadużycie prawa w związku z żądaniem zniesienia współwłasności, PS 2003, nr 5; M. Juško, Roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy cudzej we współczesnym orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa, Glosa 2012, nr 2; M. Kaliński, „Własność” jako przedmiot ochrony na podstawie art. 21 ust. 1 Konstytucji RP, PS 2015, nr 1; I. Karasek, Dopuszczalność ustanowienia służebności drogi koniecznej na użytkowaniu wieczystym oraz na rzecz użytkownika wieczystego, TPP 2000, nr 1–2; G. Karaszewski, O wynagrodzeniu za korzystanie z rzeczy wspólnej przez jednego ze współwłaścicieli z wyłączeniem pozostałych (w): Księga jubileuszowa Profesora Sławomira Dalki, red. Z. Szczurek, GSP 2011, t. XXVI; A. Karnicka-Kawczyńska, J. Kawczyński, Podział majątku dorobkowego małżonków, M. Praw. 2000, nr 7; A. Karnicka-Kawczyńska, J. Kawczyński, Współwłasność jako szczególna forma własności. Problematyka i wzory pism, Warszawa 2000, 2004; W.J. Katner, Charakterystyka przepisów prawa sąsiedzkiego, AUL 1976, nr 6; W.J. Katner, Konstrukcja nadużycia prawa w stosunkach sąsiedzkich (art. 144 k.c.), St. Pr.-Ek. 1980, nr 23; W.J. Katner, Ochrona własności nieruchomości przed naruszeniami pośrednimi, Warszawa 1982; W.J. Katner, Przeniesienie własności rzeczy ruchomych, Łódź 1988; W.J. Katner, Ukształtowanie legitymacji w procesie negatoryjnym o pośrednie naruszenie własności, Palestra 1981, nr 5; W.J. Katner, Umowne nabycie własności nieruchomości, Warszawa 1995; W.J. Katner, Ustanowienie służebności drogi koniecznej, ZNUŁ 1973, nr 99; W.J. Katner, Wynagrodzenie za ustanowienie drogi koniecznej, NP 1974, nr 9; W.J. Katner, Zagadnienia immisji pośrednich w prawie lokalowym i górniczym, AUL 1986, nr 27; W.J. Katner, Zakres i przesłanki roszczenia negatoryjnego (szkic prawnoporównawczy), St. Pr.-Ek. 1983, nr 30; W.J. Katner, Zastosowanie art. 144 k.c. do różnego rodzaju immisji, AUL 1978, nr 42; E. Kawala, Wzajemne roszczenie właściciela nieruchomości i jej samoistnego posiadacza, Palestra 1994, nr 9–10; K. Kazimierzczak, Nabywanie własności nieruchomości przez konkubentów w drodze zasiedzenia, Rodzina i Prawo 2014, nr 28; J. Kępiński, M. Kępiński, Zasiedzenie udziału we współwłasności nieruchomości przez jednego ze współwłaścicieli (w): Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi, red. M. Pecyna, J. Pisuliński, M. Podrecka, Warszawa 2013; A. Kidyba, W. Matysiak, W. Katner, Skarb Państwa a działalność gospodarza, LEX/el. 2014; E. Klat-Górska, Ograniczenia w nabywaniu własności nieruchomości rolnych według ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, cz. 1, Rejent 2004, nr 5; cz. 2, Rejent 2004, nr 6; A. Klein, Elementy stosunku prawnego prawa rzeczowego, Wrocław 1976; M. Kłos, Rozporządzenie udziałem w przedmiocie należącym do spadku, dokonane bez zgody pozostałych spadkobierców, PS 1999, nr 11–12; M. Knotz, Powstanie prawa użytkowania wieczystego w wyniku zasiedzenia, M. Praw. 2014, nr 15; M. Krzyszczak, Dopuszczalność korzystania z cudzych nieruchomości, M. Praw. 2001, nr 5; W. Kocon, Droga konieczna, Warszawa 1977; W. Kocon, Ochrona cywilnoprawna przeciwko niedozwolonym oddziaływaniom na nieruchomości sąsiednie (art. 144 k.c.), Palestra 1977, nr 12; W. Kocon, Pojęcie działania w rozumieniu art. 144 k.c., PiP 1978, z. 2; W. Kocon, Przekroczenie granicy sąsiedniego gruntu przy wznoszeniu budynku lub innego urządzenia, NP 1970, nr 7–8; W. Kocon, Urządzenia na granicy gruntów, Palestra 1976, nr 11; W. Kocon, Z problematyki prawa sąsiedzkiego (zagadnienia prawne powstałe w następstwie opadu owoców, przechodzenia korzeni i zawieszania się gałęzi nad sąsiednią nieruchomością), NP 1976,

nr 4; W. Kocon, *Zakaz dokonywania robót ziemnych grożących nieruchomościom sąsiednim utratą oparcia*, NP 1975, nr 12; **Kodeks cywilny**, t. 1, *Komentarz do art. 1–534*, red. E. Gniewek, Warszawa 2004; *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2014; *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ignatowicz, K. Pietrzykowski, t. 1, Warszawa 1972; *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, t. 1, Warszawa 1997; *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 2, *Księga trzecia – Zobowiązania*, red. J. Ignatowicz, Warszawa 1972; *Kodeks cywilny z komentarzem*, red. J. Winiarz, t. 1, Warszawa 1989; *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. L. Garlicki, t. 3, Warszawa 2002; **T.T. Koncewicz**, „Sytuacje trwałe” i kompetencje *ratione temporis* Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w kontekście art. 1 Protokołu nr 1 Konwencji (ochrona własności), PS 2004, nr 5; **P. Konik**, *Skutki zastrzeżenia umownego prawa do odstąpienia w umowie przenoszącej własność nieruchomości (w:) Z zagadnień prawa rolnego, cywilnego i samorządu terytorialnego. Księga jubileuszowa Profesora Stanisława Prutisa*, red. J. Bieluk, A. Doliwa, A. Malarewicz-Jakubów, T. Mróz, Białystok 2012; **J.W. Kopyra**, *Połączenie i ponowny podział nieruchomości gruntowych ukształtowanych w sposób uniemożliwiający ich racjonalne zagospodarowanie*, Rejent 2006, nr 12; **M. Kornilowicz**, *W sprawie formy pełnomocnictwa udzielonego za granicą do dokonania czynności prawnej dotyczącej nieruchomości położonej w Polsce*, Rejent 1999, nr 10; **K. Korzan**, *Ustanowienie drogi koniecznej oraz rozgraniczenie nieruchomości*, Rejent 2005, nr 5; **R. Kosior**, *Zakres pojęcia nieruchomości budynkowej w świetle art. 231 k.c.*, Rejent 2003, nr 9; **E. Kosowski**, *Ustanowienie służebności drogi koniecznej*, NP 1957, nr 2; **E.M. Kosowski**, *Forma świadczenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej*, NP 1978, nr 1; **P. Kostański**, *Zniesienie współwłasności nieruchomości w drodze umowy*, Kraków 2004; **W. Kowalski**, *Nabywanie własności dzieła sztuki od nieuprawnionego*, Kraków 2004; **M. Kozik**, *Zgoda osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej w świetle art. 63 k.c. – zagadnienia wybrane*, cz. 1, Rejent 2007, nr 3; **M. Krajewski**, *Zasiedzenie w stosunkach związanych z użytkowaniem wieczystym (w:) Prawo cywilne – stanowanie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, red. M. Nazar, Lublin 2015; **P. Księżak**, *Naruszenie własności nieruchomości jako źródło bezpodstawnego wzbogacenia*, Rejent 2006, nr 4; **P. Księżak**, *Rzeczy niczyje*, Rejent 2005, nr 4; **P. Księżak**, *Zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego (art. 213–218 KC)*, M. Praw. 2013, nr 12; **A. Kubas**, *Budowa na cudzym gruncie*, Warszawa 1972; **A. Kubas**, *Ustanowienie służebności drogi koniecznej*, NP 1966, nr 3; **P. Kumor**, *Wpływ stosunków osobistych pomiędzy współwłaścicielami na możliwość sądowego zniesienia współwłasności poprzez podział nieruchomości budynkowej lub lokalowej w naturze w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Rejent 2013, nr 11; **A. Kunicki**, *Stosunek art. 151 do art. 347 k.c.*, NP 1974, nr 1; **A. Kunicki**, *Zasiedzenie w prawie polskim*, Warszawa 1964; **P. Kunicki**, *Umowa sprzedaży nieruchomości jako rzeczy przyszłej na tle prawnoporównawczym*, St. Praw. 2010, nr 3–4; **T. Kurowska**, *Upowszechnienie prawa własności nieruchomości*, Katowice 1994; **J. Kuźmicka-Sulikowska**, *Przedawnienie roszczeń uzupełniających właściciela oraz roszczeń posiadacza o zwrot nakładów na rzecz – uwagi na tle praktyki orzeczniczej dotyczącej art. 118 i 229 § 1 kodeksu cywilnego*, Wrocławskie Studia Sądowe 2014, nr 1; **A. Kuźniar**, *Spółeczno-gospodarcze aspekty ustanowienia służebności drogi koniecznej w środowisku wiejskim*, ZNIBPS 1979, nr 11; **A. Kuźniar**, *Ustanowienie służebności drogi koniecznej*, NP 1977, nr 10–11; **R. Kwaśnicki**, **J. Sroka**, *Przejęcie wkładu na spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością*, M. Praw. 2005, nr 3; **Z. Kwaśniewski**, *Nabywanie własności rzeczy ruchomej od nieuprawnionego*, Pr. Spółek 1998, nr 10; **B. Lackoroński**, *Ochrona własności nieruchomości przed immisjami pośrednimi a ochrona dóbr osobistych – wybrane zagadnienia*, St. Iur. 2010, t. 52; **M. Lagut**, *O przesłance dobrej wiary przy nabyciu własności rzeczy ruchomej zgubionej, skradzionej lub w inny sposób utraconej przez właściciela (art. 169 § 2 k.c.)*, PS 2001, nr 5; **J. Lehmann**, *Przedawnienie roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy w prawie polskim*, Rejent 2014, nr 1; **E. Łętowska**, *Własność i jej ochrona jako wzorzec kontroli konstytucyjności. Wybrane problemy*, KPP 2009, z. 4; **M. Łoboz**, *Postępowanie o rozgraniczenie nieruchomości. Aspekty praktyczne*, PS 2012, nr 1; **K. Łukawski**, *Wybrane zagadnienia na tle stosowania art. 145 k.c. do użytkowania wieczystego*, NP 1978, nr 10; **A. Majewski**, *Sprzecznność z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej jako przesłanka niedopuszczalności zniesienia współwłasności nieruchomości rolnej przez jej podział*, GSP 2009, t. XXI; **J. Majorowicz**, *Zmiany w kodeksie cywilnym w zakresie obrotu i dziedziczenia gospodarstw rolnych*, NP 1972, nr 2; **A. Mączynski**, *Koncepcja własności w obowiązującym prawie polskim (w:) Własność. Materiały konferencyjne*, red. T. Wawak, Kraków 1990; **C. Mik**, *Ochrona prawa własności w prawie europejskim (w:) O prawach człowieka w podwójną rocznicę paktów. Księga pamiątkowa w hołdzie profesor Annie Michalskiej*, red. T. Jasudowicz, C. Mik, Toruń 1996; **R. Mikosz**, *Odpowiednie stosowanie przepisów o własności nieruchomości gruntowej do własności złóż kopaliny i innych fragmentów wnętrza ziemi (w:) Obrót nieruchomościami w praktyce notarialnej*, Kraków 1997; **R. Mikosz**, *Prewencyjna ochrona praw rzeczowych*, Katowice 1991; **J. Moskała**, *Immisja jako do-*

puszczalna forma ingerencji w cudze prawo własności w prawie polskim w świetle orzecznictwa (w:) *Własność – idea, instytucje, ochrona*, red. M. Sadowski, P. Szymaniec, Studia Erasmiana Wratislaviensis 2009, nr 3; **R. Mozyński**, *Zasiedzenie i rozgraniczenie*, Warszawa 1959; **K. Mularski**, *Jeszcze w sprawie zasiedzenia nieruchomości państwowych*, Palestra 2015, nr 3–4; **K. Mularski**, *Nabywanie własności rzeczy ruchomej od nieuprawnionego a rekojmia za wady prawne*, St. Praw. 2012, nr 3–4; **M. Nazar**, *Własność lokali. Podstawowe zagadnienia cywilno-prawne. Zbiór przepisów*, Lublin 1995; **M. Niedośpiał**, **B. Waclawik**, *Prawo własności. Aspekty prawne – etyczne (moralne) – społeczne – filozoficzne – ekonomiczne – finansowe*, Warszawa 2013; **A. Oleszko**, *Kognicja sądu wieczystoksięgowego w postępowaniu o wpis prawa na podstawie umowy przeniesienia własności nieruchomości zawartej w trybie art. 231 kodeksu cywilnego, cz. 1*, Rejent 2002, nr 2–3, cz. 2, Rejent 2002, nr 4; **A. Oleszko**, *Odpowiedzialność notariusza za szkodę powstałą w związku z błędną wykładnią prawa (uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 1997 r. II CKN 420/97)*, Rejent 1998, nr 7–8; **A. Oleszko**, *Realizacja roszczenia Skarbu Państwa jako właściciela na podstawie umowy z art. 231 § 2 kodeksu cywilnego a wymóg przetargowego trybu rozporządzenia nieruchomością*, Rejent 2001, nr 12; **K. Osajda**, *Rzeczy znalezione – orzekanie o przejściu na własność Skarbu Państwa de lege ferenda*, Rejent 2009, nr 9; **R. Pabis**, *Wniesienie aportu (w szczególności prawa własności nieruchomości lub prawa wieczystego użytkowania) do spółki kapitałowej*, Rejent 2006, nr 6; **R. Pastuszko**, *Rozwiązanie umowy z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego za świadczenia emerytalno-rentowe*, Rejent 2007, nr 1; **B. Pawlak**, *Nabywanie przez zasiedzenie własności nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste*, PS 2013, nr 9; **J. Pazdan**, *Forma czynności prawnych dokonanych na ziemiach polskich w czasie drugiej wojny światowej*, Rejent 2005, nr 9; **J. Pazdan**, *Forma pełnomocnictwa udzielonego za granicą do dokonania czynności prawnej dotyczącej nieruchomości położonej w Polsce*, Rejent 1999, nr 5; **J. Pazdan**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie*, Rejent 1994, nr 1; **M. Pecyna**, *Współwłasność a wielopodmiotowość strony umowy (w:) Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drodzowi*, red. M. Pecyna, J. Pisuliński, M. Podrecka, Warszawa 2013; **J. Pietrzykowski**, *Roszczenie o wykup działki objętej zabudową (art. 231 § 1 k.c.) w stosunkach majątkowych między małżonkami (w:) Prace cywilistyczne. Księga pamiątkowa dla uczczenia 40-lecia pracy naukowej profesora J. Winiarza*, red. S. Wójcik, Warszawa 1990; **M. Podrecka**, *Rekojmia za wady prawne rzeczy sprzedanej*, Warszawa 2011; **M. Podrecka**, *Roszczenia współwłaścicieli o dopuszczenie do współposiadania i wynagrodzenie za nieuprawnione korzystanie z rzeczy wspólnej*, Rejent 2011, nr 12; **A. Policiński**, *Z problematyki prawnej budynków wzniesionych na cudzym gruncie*, Palestra 1968, nr 6; **W. Popiołek**, **G. Gorchyński**, **P. Pinior**, **W. Wyrzykowski**, **P. Zawiejski**, *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych*, Warszawa 2014; **Prawo intertemporalne w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego**, red. E. Łętowska, K. Osajda, Warszawa 2008; **Prawo obrotu nieruchomościami**, red. S. Rudnicki, Warszawa 2001; **A. Pyrzyńska**, *Rozwiązanie umowy przez strony*, Warszawa 2000; **M. Pyziak-Szafnicka**, *Własność komunalna w kodeksie cywilnym (w:) Czerdzieści lat kodeksu cywilnego. Materiały z Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów w Rzeszowie (8–10 października 2004 r.)*, red. M. Sawczuk, Kraków 2006; **P. Radomski**, **T. Siemiątkowski**, *Sprzedaż z zastrzeżeniem prawa własności. Zagadnienia wybrane*, PS 2000, nr 11–12; **Z. Radwański**, *Czy klauzula generalna społeczno-gospodarczego prawa powinna określać treść prawa własności? (w:) Ars et usus. Księga pamiątkowa ku czci sędziego Stanisława Rudnickiego*, Warszawa 2005; **Z. Radwański**, *Elektroniczna forma czynności prawnej*, M. Praw. 2001, nr 22; **Z. Radwański**, *Zrzeczenie się własności nieruchomości po dniu 15 lipca br. a przed wejściem w życie nowej regulacji prawnej art. 179 KC*, M. Praw. 2006, nr 15; **Z. Radwański**, **M. Zieliński**, *Uwagi de lege ferenda o klauzulach generalnych w prawie prywatnym*, Przegląd Legislacyjny 2001, nr 2; **B. Rakoczy**, *Prawo własności gruntów pod wodami*, Przegląd Prawa Ochrony Środowiska 2014, nr 1; **B. Rakoczy**, *Wykorzystanie roszczenia negatoryjnego w ochronie środowiska*, PS 2008, nr 9; **W. Rozwadowski**, *Koncepcje treści prawa własności w prawie polskim (w:) O prawie i jego dziejach księgi dwie. Studia ofiarowane profesorowi Adamowi Lityńskiemu w czterdziestopięciolate pracy naukowej i siedemdziesięciolecie urodzin*, ks. 2, red. M. Mikołajczyk, Białystok–Katowice 2010; **J. Rudnicki**, *Gdzie szukać rzeczy niczych, czyli do czego służy kodeks cywilny*, Forum Prawnicze 2014, nr 5; **M. Rudnicki**, *Dobra i zła wiara w instytucji nabycia prawa własności nieruchomości poprzez zasiedzenie*, TPP 2014, nr 4; **S. Rudnicki**, *Budowa na cudzym gruncie (w:) Prawo obrotu nieruchomościami*, red. S. Rudnicki, Warszawa 2001; **S. Rudnicki**, *Inaczej o nieruchomości jako wkładzie do spółki cywilnej*, Rejent 2001, nr 1; **S. Rudnicki**, *Jeszcze na temat stosunku artykułu 151 do artykułu 347 k.c.*, NP 1974, nr 5; **S. Rudnicki**, *Nabywanie przez zasiedzenie*, Warszawa 2010; **S. Rudnicki**, *Nowe problemy zasiedzenia*, M. Praw. 1996, nr 7; **S. Rudnicki**, *Prawo do grobu. Zagadnienia cywilistyczne*, Kraków 1999; **S. Rudnicki**, *Prawo obrotu nieruchomościami*, Warszawa 1996; **S. Rudnicki**, *Sąsiedztwo nieruchomości. Problematyka prawna*, Kraków 1998; **S. Rudnicki**, *Własność nieruchomości*, Warszawa 2012; **S. Rudnicki**, **G. Rudnicki**, **J. Rudnicka**, *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 2,

Własność i inne prawa rzeczowe, red. J. Gudowski, Warszawa 2013; **B. Ruszkiewicz**, *Ochrona nieruchomości zabytkowych jako przykład ingerencji państwa w sferę prawa własności*, GSP 2009, t. XXI; **R. Rykowski**, *Dopuszczalność przewłaszczenia na zabezpieczenie nieruchomości*, PPH 1995, nr 6; R. Rykowski, *Pojęcie powiernictwa – konstrukcja prawna zarządu powierniczego*, Warszawa 2005; **T. Siemiątkowski, P. Radomski**, *Sprzedaż z zastrzeżeniem prawa własności. Zagadnienia wybrane*, PS 2000, nr 11–12; **A. Sinkiewicz**, *Umowna realizacja roszczeń z art. 231 k.c.*, NPN 1999, nr 2; **J. Skąpski**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie*, SC 1969, t. XIII–XIV; **A. Skonieczny**, *Przemilczenie własności z art. 187 Kodeksu cywilnego. Zagadnienia wybrane*, R.Pr., *Zeszyty Naukowe* 2015, nr 2; **E. Skowrońska-Kuśnierz**, *Roszczenia posiadacza przeciwko właścicielowi o zwrot nakładów*, NP 1974, nr 1; **K.P. Sokołowski**, *Posiadanie samoistne a zasiedzenie nieruchomości*, PiP 2010, z. 11; K.P. Sokołowski, *Posiadanie samoistne jako przesłanka zasiedzenia nieruchomości*, R.Pr. 2011, nr 2; K.P. Sokołowski, *Współwłaściciel zasiadający całą nieruchomością i inne zagadnienia posiadania samoistnego*, Rejent 2014, nr 2; K.P. Sokołowski, *Zasiedzenie lokalu i budynku warszawskiego*, PS 2011, nr 2; **S. Sołtysiński**, *Czynności rozporządzające. Przyczynek do analizy podstawowych pojęć cywilistycznych (w): Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego*, red. J. Błaszczński, J. Rajska, Warszawa 1985; **E. Stawicka**, *Czy osobie, która utraciła własność w wyniku zasiedzenia, przysługuje wynagrodzenie na bezumowne korzystanie z nieruchomości za czas poprzedzający datę zasiedzenia od podmiotu, na którego rzecz zasiedzenie nastąpiło?*, Palestra 2014, nr 7–8; E. Stawicka, *Czy władztwo nad nieruchomością, które Skarb Państwa objął na podstawie decyzji administracyjnej, następnie unieważnionej, traktowane jest jako samoistne posiadanie prowadzące do zasiedzenia?*, Palestra 2015, nr 9–10; **K. Stefaniuk**, *Forma umów zobowiązujących do rozporządzeń wymagających formy szczególnej*, PS 2010, nr 11–12; K. Stefaniuk, *Nieważność umowy o przeniesienie własności nieruchomości zawartej przez osobę niebędącą właścicielem (w): Współczesne problemy prawa handlowego. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej*, red. A. Kidyba, R. Skubisz, Kraków 2007; **A. Stelmachowski**, *Przedmiot własności w prawie cywilnym (w): Z zagadnień współczesnego prawa cywilnego. Księga Pamiątkowa ku czci profesora Tomasza Dybrowskiego*, St. Iur. 1994, t. 21; **A. Stepien-Sporek**, *Współwłasność przymusowa drogi osiedlowej, w: Prawo cywilne – stanowienie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, red. M. Nazar, Lublin 2015; **M. Strus**, *Dwa sposoby powierniczego zabezpieczenia kredytu*, Palestra 2011, nr 11–12; **Z. Strus**, *Postępowanie regulacyjne a ochrona praw osób trzecich*, PS 1998, nr 3; **System Prawa Cywilnego**, t. 2, *Prawo własności i inne prawa rzeczowe*, red. J. Ignatowicz, Ossolineum 1977; **System Prawa Cywilnego**, t. 3, cz. 2, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. S. Grzybowski, Ossolineum 1976; **System Prawa Prywatnego**, t. 3, *Prawo rzeczowe*, red. T. Dybowski, Warszawa 2003; **B. Swaczyna**, *Umowne zniesienie współwłasności nieruchomości*, Warszawa 2004; B. Swaczyna, *Warunkowe czynności prawne*, Warszawa 2012; **A. Sylwestrzak**, *Prawo do zamieszkiwania w gospodarstwie rolnym po zniesieniu współwłasności (art. 218 k.c.) (w): Prawo cywilne – stanowienie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, red. M. Nazar, Lublin 2015; A. Sylwestrzak, *Urządzenia graniczne*, Rejent 2013, nr 9; **J. Szachulowicz**, *Nabywanie własności nieruchomości rolnej przez małżonków na podstawie art. 231 k.c.*, Palestra 1974, nr 8–9; J. Szachulowicz, *Nowe prawo wodne z komentarzem*, Warszawa 2003; J. Szachulowicz, *Status prawny wspólnot gruntowych*, PS 2002, nr 9; J. Szachulowicz, *Własność publiczna (powstanie, przekształcanie, funkcje, zarządzanie)*, Warszawa 2000; **M. Szaciński**, *Dobra wiara posiadacza nieruchomości jako przesłanka zasiedzenia*, Palestra 1998, nr 5–6; **P. Szafarz**, *Odpadnięcie podstawy prawnej w kontekście reguły kausalności*, PUG 1996, nr 4; **W.M. Szkadłubowicz**, *Służebności gruntowe a współwłasność nieruchomości*, PS 2014, nr 10; **A. Szlęzak**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy przyszłych, rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz nieruchomości*, Rejent 1995, nr 2; **K. Sznajder**, *Charakter prawny roszczenia współwłaściciela o zwrot nakładów na rzecz wspólną*, Rejent 2009, nr 2; **R. Szostak**, *Przetargowe sposoby ustalania nabywców nieruchomości publicznych, cz. 1*, Rejent 2006, nr 12, cz. 2, Rejent 2007, nr 1; **A. Szpunar**, *Dobra wiara jako przesłanka nabycia własności nieruchomości od nieuprawnionego*, PiP 1997, z. 7; A. Szpunar, *Nabywanie własności nieruchomości na rzecz majątku wspólnego przez jednego z małżonków*, Rejent 1996, nr 3; A. Szpunar, *Nabywanie własności nieruchomości od nieuprawnionego*, Kraków 1999; A. Szpunar, *Odstąpienie od umowy o przeniesienie własności nieruchomości*, Rejent 1995, nr 6; A. Szpunar, *O powierniczych czynnościach prawnych*, Rejent 1993, nr 11; A. Szpunar, *O zakłóceniach w korzystaniu z odbioru telewizyjnego*, Palestra 1986, nr 7; A. Szpunar, *Nabywanie nieruchomości w dobrej wierze a małżeńskie prawo majątkowe*, PS 1997, nr 7–8; A. Szpunar, *Utrata możliwości korzystania z rzeczy*, Rejent 1998, nr 10; A. Szpunar, *Uwagi na temat uzasadnienia przepisu art. 169 k.c.*, PPH 1997, nr 8; A. Szpunar, *Wydanie jako przesłanka nabycia własności nieruchomości od nieuprawnionego*, Rejent 1999, nr 1; A. Szpunar, *Zakres formy notarialnej przy przeniesieniu własności nieruchomości*, NP 1987, nr 9; **J. Sztombka**, *Kilka uwag na*

tle stosowania art. 231 k.c., NP 1976, nr 12; **R. Szytk**, *Kościół i związki wyznaniowe jako podmioty czynności prawnych w praktyce notarialnej*, cz. 1, Rejent 2005, nr 1, cz. 2, Rejent 2005, nr 2; R. Szytk, *Nabywanie i zbywanie nieruchomości przez kościelne osoby prawne*, Rejent 2005, nr 6; R. Szytk, *Nowe zasady zrzeczenia się własności nieruchomości*, Rejent 2003, nr 4; R. Szytk, *Zakres sprostowania oczywistych błędów czynności notarialnych*, Rejent 2000, nr 5; **I. Szymczak**, *Przekroczenie granicy nieruchomości przy wznoszeniu budynku – analiza prawnoporównawcza ze szczególnym uwzględnieniem zasad wynagrodzenia właściciela gruntu zajętego*, Rejent 2014, nr 11; **P. Szyszka**, *Odszkodowanie ubezpieczeniowe w wypadku utraty posiadania przez nabywcę z art. 169 § 2 k.c.*, PS 1997, nr 1; **Z. Świeboda**, *Nadanie przez sąd klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu*, PS 1999, nr 3; **J. Świeczkowski**, *Zniesienie współwłasności rzeczy w drodze sprzedaży publicznej*, Gdańsk 2013; **R. Świrgoń-Skok**, *Niektóre elementy romanistyczne w roszczeniu windykacyjnym polskiego kodeksu cywilnego*, Rzeszowskie Zeszyty Naukowe 1999, nr 27; **K. Tomaszewski**, *Charakter prawny ograniczenia prawa własności nieruchomości, określonego w art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami*, Rejent 2013, nr 4; **G. Tracz**, **F. Zoll**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie (praktyka, konstrukcja, dopuszczalność, przedmiot)*, Kraków 1996; **R. Trzaskowski**, *Korzystanie przez przedsiębiorstwa energetyczne z cudzych nieruchomości*, cz. 1, Rejent 2003, nr 11, cz. 2, Rejent 2003, nr 12; R. Trzaskowski, *Powstanie i charakter prawny roszczenia posiadacza o zwrot nakładów (art. 226 k.c.)*, Palestra 2008, nr 7–8; R. Trzaskowski, *Problematyka zasiedzenia nieruchomości państwowych (w świetle uchwały Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2002 r.)*, Prawo w Działaniu 2006, nr 1; R. Trzaskowski, *Roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy przeciwko posiadaczowi służebności*, Palestra 2007, nr 11–12; R. Trzaskowski, *Skuteczność czynności prawnej dokonanej bez wymaganej ustawą zgody współwłaściciela (art. 199 i 201 k.c.)*, Palestra 2010, nr 11–12; R. Trzaskowski, *Wpływ zasiedzenia na możliwość dochodzenia roszczeń uzupełniających*, cz. 1, Palestra 2013, nr 3–4, cz. 2, Palestra 2013, nr 5–6; R. Trzaskowski, *Zasiedzenie własności w perspektywie kodyfikacyjnej (w:) Stosowanie prawa. Księga jubileuszowa z okazji XX-lecia Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości*, red. A. Siemaszko, Warszawa 2011; **M. Uliasz**, *Czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu*, cz. 1, M. Praw. 2002, nr 18; cz. 2, M. Praw. 2002, nr 19; M. Uliasz, *Czynności zachowawcze (art. 209 k.c.) w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, PS 2004, nr 4; **A. Urbańska-Lukaszewicz**, *Zastosowanie art. 231 k.c. w sprawie o podział majątku wspólnego (w:) Prawo cywilne – stanowienie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, red. M. Nazar, Lublin 2015; *Ustawa o gospodarce nieruchomościami. Komentarz*, red. G. Bieniek, Warszawa 2005; **M. Wagemann**, *Zasiedzenie prawa własności nieruchomości*, *Nieruchomości* 2011, nr 1; **M. Walasik**, *Zmiana sposobu korzystania z rzeczy wspólnej określonego w prawomocnym orzeczeniu*, PPC 2014, nr 2; **M. Warciński**, *Czynności zachowawcze (art. 209 k.c.)*, Palestra 2013, nr 7–8; M. Warciński, *Podział rzeczy quoad usum*, PiP 2011, z. 9; M. Warciński, *Pojęcie budynku lub innego urządzenia w art. 231 k.c. (w:) Stosowanie prawa. Księga jubileuszowa z okazji XX-lecia Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości*, red. A. Siemaszko, Warszawa 2011; M. Warciński, *Służebności gruntowe według kodeksu cywilnego*, Warszawa 2013; M. Warciński, *Ustanowienie służebności drogi koniecznej na gruncie zabudowanym (w:) Ochrona strony słabszej stosunku prawnego. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Adamowi Zielińskiemu*, red. M. Boratyńska, Warszawa 2016; M. Warciński, *Używanie ponad udział we współwłasności*, PS 2014, nr 11–12; M. Warciński, *Wykonanie umowy darowizny rzeczy ruchomej*, M. Praw. 2005, nr 19; M. Warciński, *Wynagrodzenie za ustanowienie służebności drogi koniecznej*, PiP 2010, z. 7; M. Warciński, *Zasiedzenie własności gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste (na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego)*, M. Praw. 2014, nr 19; **A. Wasilewski**, *Actio negotiorum jako instrument prawny ochrony środowiska (w świetle prawa polskiego) (w:) Vetera novis augere. Studia i prace dedykowane Profesorowi Wacławowi Urusczakowi*, t. 2, red. S. Grodziski, D. Malec, A. Karabowicz, M. Stus, Kraków 2010; **J. Wasilkowski**, *Pojęcie własności we współczesnym prawie polskim*, Warszawa 1972; J. Wasilkowski, *Z cywilnoprawnej problematyki własności (zagadnienia wybrane)*, PiP 1971, z. 3–4; **M. Waś**, *Charakter prawny immisji niematerialnych*, Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego 2014, nr 1; **M. Wilke**, *Nabycie własności rzeczy ruchomej na podstawie umowy z osobą nieuprawnioną*, Warszawa–Poznań–Toruń 1980; **A. Wołoszczak**, *Ograniczenia prawa własności (na tle Konstytucji RP z 1997 roku) (w:) Krytyka prawa. Niezależne studia nad prawem*, t. 1, Własność, red. J. Jabłońska-Bonca, Warszawa 2009; **P. Wójcik**, *Nabycie własności przez małżonka pozostającego w ustroju wspólności ustawowej*, Rejent 2004, nr 2; **S. Wójcik**, *Realizacja roszczeń z art. 231 kodeksu cywilnego w drodze umowy (w:) Obrót nieruchomościami w praktyce notarialnej*, Kraków 1997; S. Wójcik, *Windykacyjna ochrona własności w polskim prawie cywilnym*, ZNUJ Prace prawnicze 1965, z. 21; S. Wójcik, *Zasiedzenie jako sposób nabycia praw podmiotowych (znaczenie oraz próba oceny niektórych uregulowań) (w:) Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego*, Warszawa 1985; S. Wójcik, *Z problematyki międzyczyna-*

sowego prawa zasiedzenia nieruchomości (w związku z postanowieniem Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2000 r.), PS 2001, nr 5; S. Wójcik, *Z problematyki użytkowania wieczystego (uwagi w związku z uchwałą siedmiu sędziów SN z 11.XII.1975 r. III CZP 63/75)*, NP 1977, nr 6; **K. Wręczycka**, *Wniesienie nieruchomości na własność do spółek osobowych*, Rejent 2004, nr 9; **J. Wszolek**, *Dopuszczalność żądania w drodze skargi negatoryjnej rozbiórki budynku wzniesionego zgodnie z pozwoleniem na budowę*, Rejent 2013, nr 2; **J. Wszolek**, *Nabycie udziału w współwłasności nieruchomości w drodze zasiedzenia*, TPP 2011, nr 2; **M.A. Zachariasiewicz**, *Rozwój nauki o zasiedzeniu czy ślepy zaulek? Koncepcja wyłączającego zasiedzenie „imperialnego” władztwa Skarbu Państwa*, Rejent 2005, nr 9; **K. Zaradkiewicz**, *Ochrona nabywcy niektórych dóbr od nieuprawnionego – favor commercialis czy problem przedmiotu obrotu (w): Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego*, red. M. Modrzejewska, Warszawa 2010; **K. Zawada**, *Nabycie w dobrej wierze rzeczy ruchomej od nieuprawnionego a zarząd majątkiem wspólnym małżonków (w): Rozprawy z polskiego i europejskiego prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Józefowi Skąpskiemu*, red. A. Mączyński, M. Pazdan, A. Szpunar, Kraków 1994; **J. Zawadzka**, *Warunek w prawie cywilnym*, Warszawa 2012; **A. Zieliński**, *Przewłaszczenie na zabezpieczenie a zaspokojenie wierzyciela w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, Rejent 1996, nr 7–8; **B. Ziemianin**, *Rozgraniczenie nieruchomości*, (w:) *Rozprawy cywilistyczne. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Edwardowi Drozdowi*, red. M. Pecyna, J. Pisuliński, M. Podrecka, Warszawa 2013; **W. Ziętek**, *Nabycie prawa własności nieruchomości w drodze przemilczenia w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, PS 2009, nr 5.

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 126–139. (uchylone).

Spis treści

Zmiany przepisów o własności i innych prawach rzeczowych . . .	30
Ustawowe przekształcenia własnościowe od 1989 r.	34
Własność prywatna	36
Własność państwowa	36
Własność jednostek samorządu terytorialnego i innych samorządowych osób prawnych	42
Własność kościołów i związków wyznaniowych	44
Przedmiot własności	45

Uchylone artykuły dotyczyły:

- 1) art. 126 – definicji własności społecznej;
- 2) art. 127 – powszechnego obowiązku ochrony własności społecznej, odszkodowania dla obywatela, który – chroniąc tę własność – poniósł szkodę na osobie lub mieniu;
- 3) art. 128 – własności przysługującej „niepodzielnie” państwu;
- 4) art. 129 – dyrektywy interpretacyjnej przepisów kodeksu uwzględniającej, że własność społeczna pozostaje „pod szczególną ochroną prawa”;
- 5) art. 130 – określenia przedmiotu własności indywidualnej;

- 6) art. 131 – dyrektywy interpretacyjnej przepisów kodeksu uwzględniającej „opiekę”, którą państwo otacza indywidualne gospodarstwa rolne „pracujących chłopów”;
- 7) art. 132–133 – określenia przedmiotów własności osobistej;
- 8) art. 134 – definicji domu jednorodzinnego;
- 9) art. 135 – określenia, jakie lokale mogą być przedmiotem odrębnej własności;
- 10) art. 136–137 – określenia nieruchomości lokalowych i ustanowienia odrębnej własności lokali;
- 11) art. 138 – przesłanek dopuszczalności – bez zmiany przeznaczenia – wynajmowania lokali stanowiących własność osobistą;
- 12) art. 139 – dyrektywy interpretacyjnej przepisów kodeksu uwzględniającej „całkowitą ochronę”, którą państwo poręcza, własności osobistej.

Zmiany przepisów o własności i innych prawach rzeczowych

1. Kodeks cywilny wszedł w życie 1 stycznia 1965 r., z wyjątkiem art. 160–167, 213–219 i 1058–1088, które weszły w życie wcześniej – z dniem ogłoszenia kodeksu, tj. 18 maja 1964 r.

Księga druga obejmuje przepisy o własności (art. 126–231), użytkowaniu wieczystym (art. 232–243), prawach rzeczowych ograniczonych (art. 244–335) i posiadaniu (art. 336–352).

Przepisy księgi drugiej były kilkakrotnie nowelizowane, po raz pierwszy ustawą z dnia 26 października 1971 r. zmieniającą ustawę – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 27, poz. 252), która weszła w życie 4 listopada 1971 r. Dotyczyła ona w zakresie księgi drugiej przepisów o przenoszeniu własności nieruchomości rolnych (art. 161, 163, 165, 166), o zasiedzeniu (art. 178) i o współwłasności (art. 212 § 3, art. 216 i 218).

Druga zmiana – dotycząca uchylecia art. 162 – została dokonana ustawą z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 81 z późn. zm.), która weszła w życie 6 kwietnia 1982 r.

Po raz trzeci niektóre przepisy księgi drugiej zostały zmienione przez ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 707 z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 1983 r. Zmiany objęły art. 245¹, 246, 248 i 250.

Czwarta nowelizacja dotycząca zmiany art. 280, 281, 283 została dokonana ustawą z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 21), która weszła w życie 1 stycznia 1983 r.

Następne zmiany zostały wprowadzone ustawą z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 z późn. zm.; uchylona), która weszła w życie 1 sierpnia 1985 r. (ustawa została uchylona 1 stycznia 1998 r. przez ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.); dotyczyły one art. 232.

Z kolei nowela z dnia 31 stycznia 1989 r., która weszła w życie 7 kwietnia 1989 r., znoveelizowała art. 128, który obowiązywał w tej postaci do 30 września 1990 r.

Dalsze zmiany wprowadziła ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198 z późn. zm.), która weszła w życie 27 maja 1990 r. Zmiany te objęły art. 232–235 § 1, art. 236 § 1, art. 239 § 1 i art. 240.

Kolejne, bardzo istotne zmiany zostały dokonane ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 z późn. zm.), która weszła w życie 1 października 1990 r. Dotyczyły one w szczególności w księdze pierwszej: art. 44, 44¹, 46¹, 53¹–55³, oraz w księdze drugiej: art. 126–139, 141, 160–168, 171, 172, 176–178, 213–219, 223, 229, 231, 243, 271–275, 283, 308, 322.

Następna zmiana dotyczyła art. 244 i została wprowadzona ustawą z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustaw o księgach wieczystych i hipotece, Prawo spółdzielcze, Kodeks postępowania cywilnego, Prawo lokalowe (Dz. U. Nr 115, poz. 496). Ustawa ta weszła w życie 15 marca 1992 r.

Dalsza zmiana dotycząca art. 143 i 267 § 2 została wprowadzona ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.; uchylona), która weszła w życie 1 września 1994 r.

Następna zmiana objęła art. 136 i 137 k.c. oraz art. XIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 z późn. zm.); została dokonana ustawą z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1892), która weszła w życie 1 stycznia 1995 r. Zmiana ta polegała na uchyleniu art. 136 i 137.

Kolejna nowelizacja, dokonana ustawą z dnia 23 sierpnia 1996 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 114, poz. 542), weszła w życie 28 grudnia 1996 r., nadała ona nowe brzmienie art. 179 § 1 i art. 272 § 1, wprowadziła zmiany do § 2 tego artykułu i do art. 187, 189, 232 § 1, art. 243, art. 263 oraz skreśliła w art. 312 zdanie drugie.

Jacek Gudowski (redaktor naukowy) jest sędzią Sądu Najwyższego, autorem wielu cenionych publikacji z zakresu prawa cywilnego i postępowania cywilnego; był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego do grudnia 2015 r.

Grzegorz Rudnicki jest adwokatem specjalizującym się w prawie cywilnym, inwestycji infrastrukturalnych, partnerstwa publiczno-prywatnego.

Jolanta Rudnicka jest sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wcześniej jako sędzia sądu powszechnego orzekała w sprawach cywilnych, a następnie jako adwokat prowadziła praktykę głównie z zakresu prawa cywilnego oraz prawa administracyjnego.

Stanisław Rudnicki był znanym prawnikiem cywilistą, Prezesem i sędzią Sądu Najwyższego, autorem wielu komentarzy, glos i artykułów z zakresu prawa cywilnego, wykładowcą tego prawa.

Komentarz do kodeksu cywilnego składa się z czterech tomów odpowiadających jego systematyce:

- w tomie I omówiono część ogólną,
- w tomie II – własność i inne prawa rzeczowe,
- tomie III cz. 1 i 2 – zobowiązania,
- a w tomie IV – spadki.

Publikacja kontynuuje bogate tradycje komentarza wydawanego od 1995 r. o ugruntowanej pozycji na rynku i cieszącego się ogromnym powodzeniem u Czytelników. Stanowi wzorzec klasycznego komentarza, który w sposób harmonijny łączy głęboką wiedzę prawniczą z doświadczeniami praktyki. Koncentruje się na rzeczowych wskazówkach praktycznych, podbudowanych dogmatycznie i wspieranych przykładami czerpanymi z judykatury Sądu Najwyższego i niekiedy innych sądów. Zawiera obszerny wykazy piśmiennictwa i skorowidze alfabetyczno-rzeczowe.

W tomie II *Własność i inne prawa rzeczowe* szczegółowo omówiono przepisy zamieszczone w księdze drugiej kodeksu cywilnego (art. 126–352) oraz przepisy zawarte w pozakodeksowych ustawach szczególnych normujące prawo własności i inne formy korzystania z rzeczy. Wyjaśniono zmiany dotyczące przenoszenia własności nieruchomości rolnych (wchodzące w życie także po 1 maja 2016 r.), ograniczenia prawa własności, zawarte w tzw. specustawach, w zakresie problematyki rzeczy znalezionych (w tym skarbu), przemilczenia, a także nowe zasady i tryb oddawania w użytkowanie wieczyste nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego. Znacząco powiększono bazę orzeczeń Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego, uwzględniono również nowe pozycje wydawnicze.

Komentarz jest skierowany do wszystkich prawników: sędziów sądów powszechnych i administracyjnych, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, rzeczników patentowych, prokuratorów, referendarzy sądowych, komorników, doradców podatkowych, naukowców, przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz innych organów państwowych i samorządowych, a także do aplikantów.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSCLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8092-128-3

